Carl Asschenfeldt-Hansen

Gullgruben: Andre Tessaloniker-brev

En bibelforklaring (1903–05)

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Asschenfeldt-Hansen: *Gullgruben: Andre Tessalonikerbrev* (En bibelforklaring (1903–05)).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Innledning til Andre tessalonikerbrev 1
459. Apostelen takker Gud for tessalonikernes framgang i tro og kjærlighet og for deres utholdenhet under forfølgelsene. I den ser han et tegn både på deres egen frelse og på undergang for evangeliets fiender. Forbønn for leserne (1,1–12) 3
460. Hva som må gå forut før Kristi dag kommer (2,1–4) 6
461. Hva som holder Antikrist tilbake. Dommen over ham når Herren kommer, og hans betydning i Guds styring av verden (2,5–12) 9
Hvem er Antikrist? Noen bemerkninger til 2,1–12 12
461. Ny takk til Gud for leserne. Formaning, trøst og oppfordring til forbønn for apostelens gjerning (2,13–3,5) 15
462. Alvorlig formaning til å bruke tukt mot de «uordentlige» i menigheten. Avskjedshilsener (3,6–18) 18
Om Carl Asschenfeldt-Hansen 20

Innledning til Andre tessaloniker-brev

Etter at Paulus hadde sendt det første brevet til menigheten i Tessalonika, hadde han på ny fått nyheter om hvordan det stod til der. Det fikk ham til å sende menigheten et nytt brev. Det første brevet hans hadde virket til velsignelse. Menigheten var vokst i tro og i kjærlighet til brødrene (1,3). Den bar trengslene sine med tålmodighet, og flere av de manglene apostelen hadde pekt på i det første brevet, blir slett ikke nevnt her.

De falske beskyldningene mot apostelen, som han går imot i den første delen av det første brevet, merker vi ingenting til i dette andre brevet. Heller ikke merker vi noe til bekymringen for hvordan det skulle gå de brødrene som var sovnet inn, når Herren kommer igjen (se 1 Tess 4,13–18). Alt dette ser ut til å ha blitt rettet opp ved apostelens første brev.

Men ett punkt var ikke kommet til ro. Tvert imot hadde det blusset opp i en sterk og vill flamme. Det var forventningen om Herrens gjenkomst. Den hadde fått den formen at en mente at Herren skulle komme straks. Det finnes en svermerisk, utålmodig og sykelig forventning til Herrens gjenkomst som ikke må forveksles med den våkne og edruelige forventningen. Den sykelige forventningen har ofte blusset opp også senere i kirkens historie. Den kjennes nesten alltid på at en har villet fastsette dag og time – det som Sønnen jo uttrykkelig har sagt at Faderen har fastsatt av sin egen makt.

I Første tessalonikerbrev så vi at slikt svermeri hadde fått innpass i menigheten. Det hadde særlig vist seg ved at svermerne forsømte sitt jordiske arbeid. De ville ikke forstå at Herren, når han kommer, nettopp vil finne sine tjenere i fullt arbeid med den gjerningen de har fått betrodd (Matt 24,46), og at han slett ikke vil at vi skal være utro i det minste (Luk 16,10).

Dette svermeriet hadde tatt en ganske ondartet form. Det hadde til og med stått fram falske profeter som hevdet at Ånden i dem hadde varslet at Herrens dag stod for døren. Slik var det i ferd med å bli en så å si fastslått «lære» at det var slik (2,2).[1] Ja, en hadde til og med gått så langt at en hadde laget et falskt brev i apostelens navn for å stadfeste denne selvlagde læren enda mer. Men dermed var det hele jo kommet inn under løgnens makt.

[1] NB: «ord».

Kanskje har de som gav ut et brev som om det var fra Paulus selv, prøvd å forsvare at dette var tillatt. De kan ha vist til ord i hans første brev om at Herrens dag skulle komme plutselig og uventet (1 Tess 5,2–3). Apostelen hadde jo også antydet at han selv kanskje kunne oppleve Herrens dag (se 1 Tess 4,15 og 17: «vi som lever og blir tilbake inntil Herren kommer»).

Alt dette førte til at det «uordentlige» vesenet – at en ikke ville passe sitt jordiske arbeid, men i en falsk åndelighet bare ville vente på Herren – hadde grepet betenkelig om seg. Dette er det egentlige hovedinnholdet i dette andre brevet. Hele veien igjennom tar Paulus opp spørsmålet om Herrens gjenkomst for å veilede vennene og hjelpe dem til å stå fast mot svermerne. Ja, han foreskriver til og med kirketukt mot dem hvis de ikke ville la seg si.

Når det gjelder stedet brevet er skrevet, er det åpenbart det samme som Første tessalonikerbrev ble skrevet fra. Vi finner de samme tre navnene i innledningen av brevet (Paulus, Silvanus og Timoteus). Og det indre slektskapet mellom de to brevene er så stort at det ikke kan ha gått særlig lang tid mellom dem. Trolig ble det sendt mot slutten av Paulus' opphold i Korint – en regner med i begynnelsen av året 54.

At brevet er ekte, kan ikke bestrides. Både de ytre og de indre vitnesbyrdene stadfester at Paulus er forfatteren. Først rasjonalistene i det 19. århundre, som stormet mot hele Det nye testamente, prøvde seg også i kamp mot dette brevet. Men dette angrepet er helt uten betydning.

Når det gjelder innholdet, begynner brevet (kap. 1) som vanlig med en hilsen og en innledning full av takk til Gud for menighetens tro og kjærlighet, og særlig for utholdenheten under forfølgelsene. Paulus trøster leserne ved å vise dem til Herrens dag, som skulle bringe de forfulgte troende herlighet, men forfølgerne deres dom. Deretter (2,1–12) går han inn på det brennende spørsmålet om når Herrens dag skal komme. Han sier at denne dagen ikke kunne komme før det store frafallet var kommet, med det fryktelige «syndens menneske» (Antikrist).[2]

I 2,13–3,5 finner vi særlige formaninger og trøsteord, og i 3,6–16 et alvorlig tuktens ord mot svermerne. Brevet slutter med en hilsen skrevet med apostelens egen hånd. Den ber han dem legge merke til som et vitnesbyrd mot brev som falskt ble tillagt ham. Hans egen håndskrift skulle overbevise dem om at dette brevet var ekte.

Når det gjelder Herrens gjenkomst og det som skal gå forut for den, har dette brevet stor betydning for oss, i tillegg til all den rike velsignelsen det ellers bringer.

[2] NB: «lovløshetens menneske».

459. Apostelen takker Gud for tessalonikernes framgang i tro og kjærlighet og for deres utholdenhet under forfølgelsene. I den ser han et tegn både på deres egen frelse og på undergang for evangeliets fiender. Forbønn for leserne (1,1–12)

Innledningshilsenen (v. 1–2) er nesten helt som i Første tessalonikerbrev. Så kommer takken til Gud (v. 3–4).

I v. 3 understreker Paulus at takken er noe han skylder Gud, noe som er «rett og riktig». Han følte seg forpliktet i sitt indre til å takke, for det stod så godt til at takken lå nær. Han trekker særlig fram at troen deres vokste kraftig, og at kjærligheten dem imellom gikk fram (v. 3). Han sier også at denne takknemligheten gav seg utslag utad. Han og medarbeiderne hans kunne ikke la være selv å stemme i den rosen som lød over tessalonikerne, slik en far kjenner barnas ros som sin egen.

Det som gledet ham mest, trekker han fram i v. 4: den tålmodigheten og utholdenheten som troen deres viste seg i under de mange trengslene de måtte gjennom. Nettopp når det ser «surt og mørkt» ut «i hver en krok», skal troen prøves.

På samme måte som vi hørte i Fil 1,28, ser Paulus i denne utholdenheten, som jo også var en gave fra Gud, «et varsel om Guds rettferdige dom» (v. 5–10) til begge sider. Den var både et varsel om frelse for dem som nå led, og om gjengjeldelse over dem som nå voldte Herrens menighet trengsler.

At Guds barn blir forfulgt og kan lide med tålmodighet – ja, hele stillingen slik den er her på jorden, med skillet mellom dem som holder fast ved Guds rike, og dem som «ikke er lydige mot vår Herre Jesu evangelium» – varsler den kommende dommen. Innholdet i den blir at de som led for Guds rikes skyld i tro og tålmodighet, skal «finnes verdige til Guds rike» (v. 5) og få «ro» og lindring

etter strevet sitt. Men dommen må nødvendigvis føre trengsel over dem som nå fører trengsel over Guds folk.

Det krever Guds rettferdighet (v. 6). «Skulle da ikke Gud hjelpe sine utvalgte til deres rett?» (Luk 18,7). Verden, som sitter der som den urettferdige dommeren overfor enken, skal ikke for alltid få lov til å fortsette i sin urettferdighet.

Når det i v. 6 tales om Guds rettferdighet også med tanke på at det lidende Guds folk skal få ro, er meningen selvsagt ikke at Herrens folk fortjener freden og frelsen ved å lide. Nei, vi står helt og fullt på nådens grunn.

Men der de vilkårene Gud har satt for nåden, blir virkeliggjort ved at hjertet tar imot nåden i tro, der krever også Guds rettferdighet at løftet blir oppfylt over slike. Og de gjenstridiges vantro forkastelse av nåden er grunnen til at Guds vrede blir åpenbart over dem. Vi møter den samme tanken i 1 Joh 1,9: «Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han forlater oss syndene og renser oss fra all urettferdighet.»

Dommen kommer når vår Herre Jesus åpenbarer seg fra himmelen (v. 7) «med sin makts engler» (se Matt 25,31 og Åp 19,11–21). Dommen over de gjenstridige blir så skildret i v. 8–9. De gjenstridige blir også betegnet som dem som «ikke kjenner Gud», det vil si som ikke vil kjenne ham som den han er, i hans nåde og sannhet. Noen tenker særlig på hedningene ved denne betegnelsen og forstår jødene ved dem som «ikke er lydige mot vår Herre Jesu evangelium».

Alle Kristi fiender skal på den dagen lide straff (v. 9). Det er hevnens dag. Hevnen hører Herren til (Rom 12,19). Han tar den hevnen som de troende aldri selv skal ta over fiendene sine. At han kommer «med flammende ild», betegner hans majestet og herlighet sett fra dommens side. Også i Dan 7,9–10 og 1 Kor 3,13 tales det om ilden som går ut fra Guds trone og blir åpenbart på Kristi dag.

Straffen blir i v. 9 kalt «en evig fortapelse borte fra Herrens åsyn og fra hans makts herlighet». Det kan bety en fortapelse som går ut fra Herrens åsyn – og for de fortapte vil det si å se det i vredens ildglød. Eller kanskje betegner det heller fortapelsen som en tilstand der de fortapte for evig er skilt fra Herren og hans herlighet.

I v. 10 ser vi dommen i dens herlige virkninger for Herrens hellige og troende. Det sies så vakkert at Kristus på den dagen skal «vise seg herlig i sine hellige og underfull i alle som tror». At dette også skulle bli menigheten i Tessalonika til del, begrunner Paulus ved å føye til: «For dere trodde vårt vitnesbyrd til dere.» For hele verdens øyne skal Herrens hellige og troende da stråle i herlighet (se Kol 3,4). Det blir et underfullt syn for dem som her på jorden hatet og forfulgte dem.

Vi kan her vise til den storslåtte skildringen av Herrens dag i Visdommens bok 5,1–5. Der står det: «Da skal den rettferdige stå med stor frimodighet for øynene på dem som trengte ham og ringeaktet strevet hans. Når de ser det, skal de gripes av en grufull frykt og bli forferdet over den saligheten de ikke hadde tenkt seg. Og de skal si til hverandre i anger og sukke i åndens angst: Det var ham vi en gang lo av og gjorde til et spottende ordtak. Vi dårer holdt livet hans for galskap og hans endelikt for æreløst. Hvordan er han nå regnet blant Guds barn, og hvordan har han fått sin arv blant de hellige?»

Og videre står det i Visdommens bok 5,16–17: «Men de rettferdige lever evig, og i Herren er deres lønn, og den høyeste har omsorg for dem. Derfor skal de få herlighetens rike og skjønnhetens krone av Herrens hånd.»

Men all de helliges herlighet på den dagen blir til ære for Kristus. Derfor står det også at det er han som skal «vise seg herlig i sine hellige og underfull». «Lammet, kun Lammet, dets vunder og sår, æren og prisen i evighet får.»

«Derfor» – med denne kommende herligheten for øye – avslutter apostelen dette ordet, som er så trøsterikt for Herrens troende, med forbønn for dem (v. 11–12). Han ber om at de må være blant dem som når fram til denne herligheten, og at Gud må kunne akte dem verdige for sitt nådekall, som denne herligheten er innesluttet i. For riktignok stod de blant de troende, men begynt er jo ikke endt. Guds gjerning må fullføres i oss om målet skal nås. Derfor ber Paulus også om at Gud «må fylle dere med all lyst til det gode og med kraft til troens gjerning».

Troen blir her, som i 1 Tess 1,3, betegnet som en gjerning, ikke bare av Gud, men også i de troendes hjerter. Den er noe som krever at viljen vår spenner seg, et utholdende sinn som også i gjerning holder fast ved det det har fått fra Herren.

Målet for det hele understreker apostelen igjen i v. 12: at «vår Herre Jesu navn må bli æret ved dere, og dere i ham, etter vår Guds og den Herre Jesu Kristi nåde».

Riktignok er målet for troen vår først og fremst «sjelenes frelse» (1 Pet 1,9). Men dette målet skal gå opp i det enda høyere målet: at Jesu navn blir æret. Er det hjertets stadige, daglige, opphøyde mål, da blir vi ikke bare frelst, men da blir livet også et mektig vitnesbyrd for Herren. Men alt dette skjer bare «etter vår Guds og den Herre Jesu Kristi nåde». Nåden er det første og det siste, både den kraften som begynner og den som fullender troens gjerning.

460. Hva som må gå forut før Kristi dag kommer (2,1–4)

Her tar apostelen fram det punktet som var det brennende i Tessalonika, og som hele veien i dette brevet stod for tanken hans: det rette synet på tiden for Herrens gjenkomst. Allerede i slutten av forrige kapittel pekte han på Herrens gjenkomst med dommen over Guds rikes fiender og med herlig frelse for de hellige. Der antydet han allerede hvilken praktisk innflytelse tanken på Herrens gjenkomst bør ha på dem som venter på den. På den ene siden skal den være til trøst for menigheten i lidelsene (1,7). På den andre siden skal den drive fram arbeidet med helliggjørelsen.

Det var nettopp grunnfeilen hos de kristne i Tessalonika: I stedet for å virke til sunn vekst i livet hadde forventningen om Herrens gjenkomst utartet til et sykelig svermeri. En tenkte seg at dagen og timen for Herrens komme var like for hånden, og ble derfor likegyldig til de jordiske pliktene og oppgavene.

I dette avsnittet, v. 1–12, utvikler nå apostelen for dem at Herrens dag ennå ikke måtte ventes som noe som stod umiddelbart for døren. Noe måtte gå forut. Det beskriver apostelen nærmere som «frafallet», og deretter at «syndens menneske» blir åpenbart. Han viser dem også kjennetegnene på hans vesen.

Paulus begynner (v. 1–2) med en inntrengende bønn til «brødrene» om at de ikke «så snart» måtte la seg drive fra vett og sans eller skremme ut av fatning av alt det svermeriet som hadde grepet hjertene når det gjaldt Herrens gjenkomst. Paulus ville så nødig at dette dyrebare punktet blant løftene i Guds rike – Herrens komme og vår samling hos ham – skulle bli skjemmet av villfarelse.

Han tar opp de tre måtene dette svermeriet prøvde å bane seg vei på i Tessalonika: dels ved «ånd», det vil si begeistrede utsagn som gav seg ut for å være guddommelig, profetisk åpenbaring, dels ved «ord», altså lære, og endelig ved «brev», som om apostelen og medarbeiderne hans hadde uttalt seg i samme retning.

Svermerne påberopte seg ord som falskt ble tillagt apostelen, ved at de mistydet det han hadde sagt om Herrens dag. Ja, som nevnt før ser det ut til at de til og med hadde laget et brev og tillagt apostelen det. På denne dårlige måten ville de styrke påstanden sin om at «Herrens dag alt er her».

Apostelen kaller alt dette bedrag og prøver nå (v. 3) å hjelpe vennene til et edruelig syn på Herrens gjenkomst. Og vi skal gi nøye akt på det han nå legger

fram. For til alle tider har det i kirkens historie vært svermere når det gjelder Herrens gjenkomst. I våre dager er det særlig adventistene og til dels også irvingianerne som har villet fastslå at Herrens dag står umiddelbart for døren.

Hva menes med «frafallet» (v. 3)? Det er jo ikke tale om et politisk frafall, men et åndelig. Det viser sammenhengen med «syndens menneske» (Antikrist) og hans framtreden, som apostelen skildrer nærmere i det som følger. Det er det store frafallet fra Gud og fra den kristne tro, som vår Frelser selv har forutsagt skal komme i de siste tider (se Matt 24 og særlig Åpenbaringen). Det er et frafall innenfor kristenheten. Den bestemte formen «frafallet» betegner det som et enestående frafall av overordentlig omfang og utbredelse.

Guds ord lærer oss nemlig ikke at menneskeheten stadig vil bli mer kristen. Tvert imot lærer det at det i de siste tider skal komme en fryktelig tilbakegang. Vi minnes Herrens spørsmål i Luk 18,8: «Når Menneskesønnen kommer, mon han da vil finne troen på jorden?» Og i 2 Tim 3 taler Paulus om de «vanskelige» tidene som er å vente i «de siste dager», før Herren kommer igjen med den evige forløsningen.

Dette frafallet forbereder Antikrists komme, men vil også nå sitt toppunkt når han blir åpenbart. Mange ganger i Guds rikes utvikling her på jorden har den antikristelige ånden reist hodet, slik apostelen Johannes skriver: «Det er alt nå stått fram mange antikrister» (1 Joh 2,18). Men ved tidenes slutt vil den antikristelige ånden samle seg i én bestemt person. Det går klart fram av de uttrykkene Paulus bruker her: «syndens menneske», «fortapelsens sønn», «han» som står imot og opphøyer seg (v. 4).

Det blir et menneske der synden får en så fryktelig utfoldelse som i ingen annen. Derfor er han også selvskreven til fortapelse, slik han også fører fortapelse over alle som gir seg inn under hans makt. Det samme uttrykket, fortapelsens sønn, brukes ellers i Den hellige skrift bare om Judas Iskariot (Joh 17,12).

Vi skal legge merke til at det tales om hans «åpenbaring», det samme uttrykket som brukes om vår Frelsers komme. Dette «syndens menneske» kommer nettopp som et motstykke til Frelseren. Han er en ganske særlig grufull åpenbaring av det som til alle tider har ligget, om enn mer skjult, i den verden som gjør opprør mot Gud og står ham imot.

I v. 4 blir hans vesen beskrevet nærmere. Han er den som «står imot», ja, som til og med «opphøyer seg over alt som blir kalt gud eller helligdom» (ordet i grunnteksten betegner det som er gjenstand for tilbedelse). Han setter seg altså ikke bare opp mot Gud, men setter seg høyere enn Gud. Han vil utrydde all gudsdyrkelse, all religion, unntatt den religionen som består i å tilbe ham selv. Med andre ord vil han gjøre seg selv til Gud, slik det står videre: «… så han setter seg i Guds tempel og gir seg ut for å være Gud.»

Skal dette at han setter seg i Guds tempel, forstås billedlig, som et uttrykk for at han ikke tåler noen annen dyrkelse enn av seg selv? Eller skal det også forstås bokstavelig, slik noen har forstått det? Det kan ikke avgjøres sikkert. Kanskje betegner «Guds tempel» her kristenheten, som skulle være Guds åndelige tempel.

Det er djevelens vesen å ville gjøre seg selv til Gud. Likevel er det ikke djevelen selv det er tale om her, for det skilles mellom djevelen og denne hans utsending (se v. 9). Men han er djevelens utvalgte redskap og fylt av satanisk frekkhet.

I apostelens ord er det tydelig nok en henvisning til Dan 11,36, der det sikkert også pekes på Antikrist. Der står det: «Kongen skal gjøre som han vil. Han skal opphøye seg og heve seg over enhver gud, og mot gudenes Gud taler han forferdelige ord.»

Det blir fryktelige tider for Guds folk. Men som dagene blir, skal også styrken bli. Også her vil Ordet være et lys for Guds folk og forkynne dem at både «frafallet» og Antikrists åpenbaring likevel varsler at Kristi dag er nær, med evig hvile etter den store trengselen.

Er verdens fyrste vred
og vil oss støte ned,
han ingen ting formår,
fordi alt dømt han går,
et Guds ord kan ham binde.

461. Hva som holder Antikrist tilbake. Dommen over ham når Herren kommer, og hans betydning i Guds styring av verden (2,5–12)

Apostelen begynner med et mildt bebreidende spørsmål til leserne (v. 5): om de da ikke husket at han hadde sagt dem alt dette mens han var hos dem. Av det ser vi at apostelen ikke har holdt noe av Guds frelsesråd tilbake for den unge menigheten i Tessalonika. Også disse dype tingene om det som skulle gå forut for Herrens gjenkomst, hadde han fortalt dem.

Til alle tider skal dette fram til opplysning og veiledning for Guds barn. Men mange av Ordets forkynnere, også blant de troende, kommer sjelden eller aldri inn på disse tingene. Kanskje er det av frykt for å komme inn på områder der lyset ennå ikke er gitt oss i full klarhet. Men det Gud har gitt oss å vite om dette, de klare ordene, burde ikke bli forbigått i forkynnelsen.

Paulus hadde imidlertid også talt med leserne om at det var noe som holdt Antikrist tilbake. Det var som en bom for ham til den tiden kom som var bestemt for at han skulle åpenbares (v. 6). For «lovløshetens hemmelighet» var sannelig «alt virksom». Det var bare «den som nå holder igjen», som først måtte tas bort.

Hva mener apostelen med dette som holder igjen for Antikrists åpenbaring? Det hindrer foreløpig det frekke opprøret, som nå virker mer i det skjulte, i å bli avslørt i sin fryktelige skikkelse. I v. 6 taler han om «det som holder igjen», i v. 7 om «den som nå holder igjen». Den hemmende makten, som ennå er et bolverk mot at Antikrist trer fram, må altså ha en personlig bærer.

Svaret på dette spørsmålet blir vanligvis gitt slik, og visst med full rett: Det som holder tilbake, er «den moralske rettsordenen» som ennå finnes blant folkene, og som kommer til uttrykk i de lovene øvrigheten verner om. Øvrigheten blir da «den» som holder igjen for Antikrist. Et fingerpek mot denne forståelsen ligger i at grunntekstens ord i «lovløshetens hemmelighet» (v. 7) og «den lovløse» (v. 8) egentlig betyr lovovertredelse og lovløshet.

Antikrist ser dermed ut til å bli betegnet som en som vil sprenge det som kalles lovlig samfunnsorden av det slaget vi nå kjenner – den lovordenen som tjener til å holde synden i sjakk og avverge de voldsomme utbruddene av den.

Også Guds menighet nyter jo godt av det øvrigheten gjør. Derfor formaner også apostlene ofte de kristne til å sette pris på øvrigheten og be for den (se Rom 13; 1 Tim 2,1–3 og 1 Pet 2,13–14).

På apostlenes tid var øvrighetsmakten jo samlet i den romerske keiseren som sitt toppunkt.

Også i våre dager ser vi stadig hvordan «frafallet» fra Gud og antikristelig vesen går hånd i hånd med attentater på konger og keisere og med opprør mot all moralsk rettsorden. Det er ikke bare anarkister og nihilister, men også hele den gudsfiendtlige og kristusfiendtlige litteraturen som arbeider for å oppløse den moralske ordenen, også ekteskapet og familielivet. Og sosialdemokratiet, slik det i alle fall viser seg mange steder i våre dager, bærer også slike antikristelige elementer i seg.

Vil det da ikke finnes lover når Antikrist blir åpenbart? Jo, men lover som ikke fortjener navnet lover. Antikrists lover vil bare være lovovertredelse satt i system. Lovene hans vil gå ut på å fremme og støtte synden, og hans «øvrighet» vil gå ham til hånde i kampen mot alt godt og hellig. Selv den dypest sunkne lovlige øvrighet som noen gang har vært, vil likevel være noe helt annet enn Antikrists øvrighet. Den vil nettopp sikte mot å bryte ned alt det vi nå kaller moralsk.

Slik har apostelen (v. 6–7) vist hva som foreløpig holder igjen for Antikrists åpenbaring. Nå skildrer han, til trøst for Guds folk, hvordan «den lovløse» vil få sin dom når Herren kommer (v. 8). Herren Jesus skal ødelegge ham «med sin munns ånde», sier apostelen, og tilintetgjøre ham «når hans gjenkomst åpenbares i herlighet». Så lett vil det være for Herren: Bare et åndepust, den aller minste kraftytring en kan tenke seg, vil være nok til å gjøre all Antikrists velde til intet.

At denne tilintetgjørelsen likevel ikke betyr at Antikrist slutter å eksistere som person, ligger allerede i navnet han får: «fortapelsens sønn». Ikke noe personlig vesen kan tilintetgjøres slik at det slutter å være til (slik adventistene lærer). Så brått vil Antikrist bli tilintetgjort at bare den herlige «åpenbaringen» av Herrens komme vil være nok til å gjøre det (se også Åp 19,20). For løgnen er tom og hul. Den makter ingenting mot den levende sannheten når den blir stilt ansikt til ansikt med den i Herrens person.

Og i løgn skjer Antikrists komme. Det utvikler Paulus i v. 9–10. Der skildrer han at den lovløse «kommer etter Satans virksomhet med all løgnens makt og tegn og under» og med «all urettferdighetens forførelse». Satan ruster dette redskapet sitt med den kraften han eier. Og Satan er sterkere enn vi mennesker. Derfor kan han nok gjøre «tegn og under» som går over menneskers naturlige evner. Men tegnene hans sikter alltid bare mot å fremme ugudelighet. Derfor kaller apostelen også Antikrists virksomhet for «all urettferdighetens forførelse».

Men nettopp derfor vil Guds sanne barn også kunne kjenne disse tegnene som løgnens gjøglebilder fra den ånden som virker i disse «undrene». Guds folk vil Antikrist ikke kunne narre. Det er «blant dem som går fortapt», han vil finne tilhengerne sine. Sannelig blir det forferdelig vanskelige tider også for Herrens

utvalgte. I denne sammenhengen kan vi minnes Herrens ord i Matt 24,24: «... for å føre også de utvalgte vill, om det var mulig.»

Men det er ikke mulig, for Herrens Hellige Ånd vil besegle alle som er av sannheten, så de kan holde stand. Men alle de som «ikke tok imot kjærlighet til sannheten, så de kunne bli frelst» (v. 10), vil være prisgitt Antikrists forførelse. Gud ville ved sin Ånd vekke slik kjærlighet til den guddommelige sannheten i Kristus også i dem. Men de tok ikke imot kjærlighet til sannheten for å bli frelst. De lukket hjertet for den.

I v. 11–12 viser apostelen oss nå hvilken betydning Antikrists komme har i Guds styring av verden. Også Antikrist selv må, enten han vil eller ikke, tvinges til å tjene Guds tanker. I Guds hånd blir hans komme en dom fra Gud over den verden som ikke vil ha sannheten. Det skal tjene til å modne den fortapte slekten for den undergangen den ikke kan unngå. Fordi de ikke ville elske sannheten, men hatet den, «sender Gud dem kraftig villfarelse, så de tror løgnen». Slik modnes de til å høste dommen for vantroen sin mot «sannheten» og for at de «hadde sitt behag i urettferdigheten» (v. 12).

Det er en grunnlov i Guds dommer at Gud straffer synd med synd. Den tanken møter vi flere ganger i Skriften. Se for eksempel Rom 1,24 og 28. Der står det om hedningene at Gud, til straff for deres skammelige avgudsdyrkelse og deres forakt for vitnesbyrdene om den sanne Gud, «overga ... dem i deres hjerters lyster til urenhet» – «overga Gud dem til et udugelig sinn».

Det er Guds triumf at han har også Antikrists komme med i sitt råd. Det kommer ikke uventet på ham. Det er kjent på forhånd og forutsagt av Gud selv. Det er også i hans allmektige hånd og skal tjene hans råd.

«Og nå har jeg sagt dere dette før det skjer, for at dere skal tro når det skjer», lød Herrens ord til disiplene hans (Joh 14,29). I dette ligger en stor styrke for Herrens lille hjord, så den aldri tviler på Herrens makt, selv om det ser aldri så underlig ut for øynene våre. Selv om det ser ut som om mørket har vunnet spillet, kan vi likevel synge med fryd:

Hvem kan vel mot deg stande,
som slynger lynets pil,
hvem våger å forbanne
når du velsigne vil?

Hvem er Antikrist? Noen bemerkninger til 2,1–12

Det er hovedsakelig tre steder i Det nye testamente vi finner utsagn om Antikrist: her i 2 Tess 2, dernest i apostelen Johannes' første og andre brev, og endelig mer utførlig i Johannes' åpenbaring, særlig kapittel 13. Der taler Johannes om dyret som stiger opp fra avgrunnens dyp, og som hadde bespottelsens navn skrevet på sine kronede hoder.

I dette synet så Johannes også et annet «dyr» stige fram, med to horn som et lam, til hjelp for det første dyret. Dette siste dyret betegner åpenbart den falske profetånden, en forvrengning av den sanne profeten, Kristus. I skildringen vi har her i 2 Tess 2, svarer det nærmest til det Paulus kaller «all løgnens makt» og «all urettferdighetens forførelse».

Når vi nå kommer til spørsmålet om hvem Antikrist er, faller svarene i våre dager i hovedsak i to grupper: Noen mener at Antikrist allerede er kommet, andre at han først skal komme. Men her må vi gjøre klart for oss det apostelen Johannes skriver i 1 Joh 2,18: at det finnes «mange antikrister» som forløpere for den egentlige Antikrist. Verdens- og kirkehistorien viser oss ikke så få skikkelser som har enkelte av Antikrists kjennetegn, uten likevel å ha dem alle.

Blant disse skikkelsene er den syriske kongen Antiokus Epifanes (ca. 170 f.Kr.) den mest framtredende i den gamle pakts historie. I Daniels bok blir han beskrevet slik at han tydelig nok framstår som et forbilde på den siste Antikrist. Og i Makkabeerbøkene har vi det historiske vitnesbyrdet om denne kongens glødende hat mot Israels Gud og Herrens troende. Derfor henter også Herren ord fra profeten Daniel i sin skildring av trengselen i de siste tider (se Matt 24,15 og 21).

Likevel mangler skildringen hos Daniel dette ene trekket ved «syndens menneske»: at han gjør seg selv til Gud. Og en må holde fast ved dette: Først når alle de trekkene Ordet nevner, er til stede på én gang og hos én og samme person, først da er Antikrist selv kommet. Av dette følger at den virkelige Antikrist ennå ikke er kommet, men hører fremtiden til.

Antikristelige trekk finner vi også i det gamle romerske keiserdømmet. Flere av keiserne i Roma opptrådte jo som grusomme forfølgere av de kristne. Ofte krevde de samtidig guddommelig anerkjennelse for seg selv og satte opp sine egne billedstøtter i templene. Men på den andre siden forkastet de likevel ikke

all annen gudsdyrkelse. Dessuten handlet de i hedensk uvitenhet, ikke med den fryktelige forherdelsen som Antikrist en gang vil vise.

Andre har ment at Muhammed var Antikrist. Det finnes også mange antikristelige trekk hos ham, som den bitre forfølgelsen av de kristne og den falske profetien. Men han gjorde likevel ikke seg selv til Gud.

I middelalderen og i reformasjonstiden var det ganske vanlig å kalle paven Antikrist. Luther gav et av stridsskriftene sine mot Roma tittelen «Mot Antikrists forbannede bulle». Og i De schmalkaldiske artikler blir paven uttrykkelig kalt «selve den virkelige Antikrist».

Det er da heller ikke få antikristelige trekk ved pavedømmet. Først er det alle de falske pavelærdommene som fører mennesker vill når det gjelder den rette frelsesveien. Dernest er det den formastelige høyheten paven har tillagt sin egen person. Den har nådd sitt toppunkt i den ufeilbarligheten som paven i nyere tid har tillagt seg selv og sine ord. Men det er andre trekk i bildet av Antikrist som mangler ved pavedømmet.

En kan ikke si at pavedømmet har «stått imot» og «opphøyd seg over alt som blir kalt gud eller helligdom». Og hvor forvansket kristendommen enn er blitt under alt det paven har dekket den til med, er troen på Kristi guddom likevel blitt holdt fast. Endelig mangler både Muhammed og paven de «tegn og under» som apostelen sa (2,9) skulle kjennetegne den virkelige Antikrist.

Etter Skriftens utsagn å dømme ser det ut til at Antikrist ikke først og fremst skal gå ut fra kirkelige kretser, men fra de sosiale og politiske områdene. Allerede det at kongen Antiokus Epifanes blir stilt fram som hans mest utpregede forbilde, tyder på dette. Videre hører vi i Åp 13,1 at «dyret» steg opp av «havet», og havet betegner de urolige folkemassene. Og «kronene» dyret bar på hodet, peker mot politisk makt. Det samme gjør skildringen i Esek 38 og 39, der fyrsten Gog, som åpenbart betegner Antikrist, blir skildret som en mektig verdenshersker.

Et grufullt forbilde på Antikrists tider finner vi også i den franske revolusjonen i slutten av 1700-tallet, med de tyrannene den fostret, og med den frekke hånen mot både guddommelige og menneskelige lover. Da prøvde en like ut å avskaffe kristendommen. Selve Guds eksistens ble forkastet ved et formelig vedtak i folkeforsamlingen, og en skjøge ble satt i Guds tempel som gjenstand for tilbedelse. Samtidig raste en med satanisk blodtørst særlig mot kristendommens vitner.

Antikrist vil da trolig bli en slik tyrann, framgått av det folkehavet som gjør opprør mot Gud. Da skal jorden som aldri før gjenlyde av det ordet vi finner i Salme 2: «La oss sprenge deres bånd og kaste deres rep av oss!» Men det skal være menighetens trøst, det som også står i den samme salmen (og som Paulus også stadfester her i 2 Tess 2,8): «Han som troner i himmelen, ler. Herren spotter dem. Så taler han til dem i sin vrede, i sin store harme forferder han dem: Det er jo jeg som har innsatt min konge på Sion, mitt hellige berg» (Sal 2,4–6).

Herren kommer, Gud med oss,
troen på ham bier,

fienden skal han by trass
som sitt folks befrier.

461. Ny takk til Gud for leserne. Formaning, trøst og oppfordring til forbønn for apostelens gjerning (2,13–3,5)

Fra tanken på de fortapte, som skal bli et bytte for Guds dom ved Antikrist, vender apostelen blikket igjen mot vennene i Tessalonika. Han sier hvor stor en takkegjeld han står i til Gud for det standpunktet de stod på. Han kaller dem «brødre, som er elsket av Herren». Og han takker (v. 13–14) for den nåden Gud hadde gitt dem: at han «fra begynnelsen» (se Ef 1,4: «før verdens grunnvoll ble lagt») hadde utvalgt dem «til frelse».

Denne utvelgelsen skal likevel ikke forstås som en vilkårlig forutbestemmelse. Den henger nøye sammen med den gjerningen leserne hadde latt Gud utføre i hjertene deres. Det ser vi av tilføyelsen i v. 13: «ved Åndens helliggjørelse og ved tro på sannheten». Den helliggjørelsen som Guds Ånd virker, forutsetter jo at vi i troen tar imot sannheten. Det står i motsetning til de fortapte i v. 10–12, de som «ikke tok imot kjærlighet til sannheten, så de kunne bli frelst», og som «ikke har trodd sannheten».

Til denne frelsen, som blir formidlet ved Åndens verk og vår tro, hadde Gud jo kalt dem (v. 14). Det skjedde ved det evangeliet som Paulus og medhjelperne hans hadde brakt dem, «vårt evangelium». Apostelen sier nærmere hva frelsen er: å «vinne vår Herre Jesu Kristi herlighet». Guds kall er at hans evige utvelgelse blir virkeliggjort i tiden (Rom 8,30). Og målet for de kalte er det salige å få del i Kristi herlighet.

«Derfor» – med dette hellige målet for øye – formaner apostelen nå brødrene (v. 15) til å «stå støtt» og «holde fast på den overlevering» de var blitt opplært i, «enten ved tale eller ved brev» fra ham (det første brevet hans). Lære og liv henger jo nøye sammen. Falsk lære vil også skade sunnheten i livet.

Men så vender apostelen blikket oppover til ham som alene kan holde oss fast i nåden og sannheten, «vår Herre Jesus Kristus og Gud, vår Far» (v. 16–17). Apostelen ser hen til Guds kjærlighet, som ga oss «en evig trøst og et godt håp i nåde» da han sendte sin enbårne Sønn. Er vi i Kristus, da er trøsten vår evig og håpet vårt uvisnelig, og vi har aldri grunn til å miste motet.

Men av ham som slik har åpnet trøstens og håpets kilde for oss, kan vi trygt vente at han i alle trengsler vil leske hjertene våre med denne trøsten sin. Slik vil han «styrke» oss «i all god gjerning og tale». Herrens trøst er alltid full av hellig kraft til å hellige livet vårt.

Med det nye kapitlet går Paulus over til avslutningen av brevet med et «til slutt». Og det han ennå vil legge dem på hjertet, er at de trofast skal «be for» apostelen og medhjelperne hans (3,1–2). Men også her ser vi, som nesten alltid når apostelen ber om forbønn, at det er Herrens gjerning ved ham som er hovedsaken for ham. Det vil han at de skal be om: at «Herrens ord må få fritt løp» og bli prist vidt omkring, slik det hadde skjedd hos dem.

Det er ild også i apostelens bønn. Han ber ikke Herren bare om at ordet langsomt skal gå framover, men om at det må løpe. Han venter store ting av Herren.

Men da måtte også hindringene for ordets løp ryddes av veien. Det fantes «vrange og onde mennesker» (v. 2) som gjerne ville stanse evangeliets løp. Brevet er skrevet fra Korint, og Paulus sikter sikkert til de vantro jødene. Nesten overalt prøvde de, enten ved åpen forfølgelse eller ved skjulte renker, å legge stein i veien for evangeliets framgang, også i Korint (se Apg 18,12–13). «For det er ikke alle som har troen», føyer Paulus til med vemod. Troen er nok bestemt for alle, men ikke alle vil ta imot den.

Likevel dveler ikke apostelen lenge ved de vantro fiendene. Han løfter raskt blikket igjen mot den trofaste Herren, som er sterkere enn alle våre fiender og aldri svikter sine små. I tillit til ham har apostelen sin hvile også når det gjelder vennene i Tessalonika, som jo også hadde fått kjenne rikelig til de vantro jødenes ondskap. Herren ville «styrke» også dem «og bevare» dem «fra det onde» (v. 3). I stedet for «det onde» kan en også lese «den onde», han som alltid står bak alt det onde (se Ef 6,12).

Men har apostelen denne tilliten til Herren, så har han også «tillit … i Herren» til at tessalonikerne vil lyde det han påla dem, både nå og i framtiden (v. 4). At han har denne tilliten i Herren, betyr at den ikke bygger på tessalonikernes egne krefter, men på Herrens kraft i dem. Også den villige lydigheten er en gave fra Herren, selv om vi naturligvis må ta imot den.

Så slutter han (v. 5) med det vakre, dype ønsket for leserne: «Herren styre deres hjerter til Guds kjærlighet og til Kristi standhaftighet.»[1] Ja, bare Herren må være styrmannen som får hjertets ror i sin hånd! Da når vi inn i den herlige havnen som heter Guds kjærlighet og Kristi standhaftighet.

Guds kjærlighet ligger det nærmest å forstå som Guds kjærlighet til oss. Men den virker så i sin tur kjærlighet til ham i hjertene våre (se 1 Joh 4,19: «Vi elsker fordi han elsket oss først»). Guds kjærlighet er hjertets hvilehavn i alle stormene utenfra. Og der får vi også kraft til stille å gli inn i Kristi standhaftighets havn, så vi kan fylles med det samme utholdende sinnet som var i ham.

Faren for oss er at vi i egenrådighet ikke riktig lar Herren styre hjertene våre, og da tar vi skade. Lydigheten er nøye knyttet til troen (se 1 Pet 1,2 og Rom 1,5).

Gi deg inn i Jesu favn,
han skal aldri kaste deg hen,

[1] NB: «Må Herren styre deres hjerter til å elske Gud og vente på Kristus med tålmodighet.»

trygg for verdens kastevind
er du hos din trofaste venn.
La det storme som det kan,
du skal komme vel i land.

462. Alvorlig formaning til å bruke tukt mot de «uordentlige» i menigheten. Avskjedshilsener (3,6–18)

Apostelen hadde enda en sak på hjertet. Det var en alvorlig formaning om de uordentlige brødrene som ikke passet sitt jordiske arbeid, men drev omkring i en falsk åndelighet. Trolig sikter han her til de samme som i 1 Tess 4,11–12: mennesker som i svermerisk forventning om at Herren snart skulle komme igjen, ikke ville ha med annet enn åndelige ting å gjøre.

Riktignok kaller apostelen dem fortsatt brødre (v. 6 og 15). Men han taler ikke lenger til dem selv, fordi de ikke hadde brydd seg om formaningen hans i det forrige brevet. I stedet vender han seg til resten av menigheten, som stod på et sunnere standpunkt. Og det han alvorlig pålegger brødrene «i Herren Jesu Kristi navn», er å øve kirketukt mot disse uskikkelige og ulydige brødrene. Tukten skulle bestå i at de holdt seg borte fra dem. Det var riktignok den mildeste formen for tukt, men likevel et middel til å vise disse svermerne at de hadde forbrutt seg mot den hellige ordningen i fellesskapet.

Dette påbudet (v. 6) begrunner apostelen først med sitt eget og medhjelpernes eksempel blant tessalonikerne (v. 7–9). Dernest viser han til det han uttrykkelig hadde sagt dem: at den som ikke ville arbeide, heller ikke skulle ha noe å spise (v. 10).

Paulus hadde jo vist vennene i Tessalonika at han slett ikke foraktet kroppsarbeid. Tvert imot hadde han i sitt ansikts sved tjent til livets opphold med sine hender for ikke å bli «til byrde» for noen av dem. Det var ikke fordi han ikke hadde rett til å kreve underhold (1 Kor 9) – en arbeider er jo verd sin lønn. Men Paulus ville ikke på noen måte vekke anstøt. Han ville tvert imot gi dem et forbilde de kunne etterfølge (v. 9).

Kanskje hadde apostelen allerede den gangen han var blant dem, merket spirene til svermeriet hos noen. For øvrig var jo menigheten i Filippi den eneste han tok imot hjelp fra. Ellers regnet han det som sitt særlige privilegium å kunne «by fram evangeliet uten vederlag» (1 Kor 9,18).

Det ordet han minner dem om at han hadde sagt (v. 10), «Den som ikke vil arbeide, skal heller ikke ete», var et ordtak blant jødene. Det knyttet seg sikkert til Herrens ord i 1 Mos 3,19: «I ditt ansikts sved skal du ete ditt brød.»

I v. 11 begrunner han hvorfor han nå innskjerper dette ordet: Han hadde hørt at noen blant dem ikke gadd arbeide, men var «opptatt med unyttige ting», med saker som ikke angikk dem, i stedet for det som var deres plikt.

I v. 12 retter han formaningen mer direkte til disse urolige hodene, men uten å tiltale dem rett ut. Med alvorlig myndighet pålegger han dem, igjen «i den Herre Jesus Kristus», altså i Herrens navn og som Herrens vilje, at de skal «arbeide i stillhet» i stedet for å skape uro, og «ete sitt eget brød». Det vil si at de selv skal tjene til livets opphold og ikke leve av andres gaver.

Med v. 13 vender han seg igjen bare til dem han i fulleste forstand kunne kalle sine brødre, fordi det hadde vist seg at de så på en troende persons plikter slik han gjorde. Han ber dem om ikke å bli «trette av å gjøre det gode». Og han pålegger dem enda en gang (v. 14–15) å merke seg de uskikkelige og trekke seg tilbake fra dem, så disse usunde kunne lære å skamme seg – dersom de da ikke ville lyde denne formaningen fra apostelen og skikke seg vel. Likevel måtte de ikke se på disse ulydige brødrene som fiender, men la broderkjærligheten stå bak tukten.

Her er det noe å lære for Guds barn til alle tider om den rette holdningen til brødre og søstre som gjør seg skyldige i noe galt. Det må ikke tas slapt og likegyldig, men heller ikke med unødig hardhet, så lenge vedkommende ikke åpent har brutt med troen på Kristus. Usunnhet er jo ikke det samme som død, men den kan føre til død hvis det ikke blir tatt alvorlig.

Så slutter apostelen (v. 16–18) med å ønske «fred» over dem, den freden som bare kommer fra ham som er «fredens Herre». Her tenker apostelen nok nærmest på hjertets fred, men kanskje også på freden seg imellom. Den henger jo nøye sammen med at Guds fred seirer i hvert enkelt hjerte.

Han ønsker dem denne freden «alltid og på alle måter». Målet er altså at denne freden stadig, i alle våre kår, også de særlig trange, kan hvile over hjertene våre. Og når apostelen slutter med «Herren være med dere alle!» (v. 16) og ønsker dem alle vår Herre Jesu Kristi nåde (v. 18), viser han selv et broderlig sinn også mot dem som voldte ham sorg.

I v. 17 gjør Paulus dem ennå oppmerksom på hilsenen med sin egen hånd. Når de så håndskriften hans, kunne de ha et sikkert kjennetegn på at brevet var ekte, og ikke et falskt brev som utga seg for å være fra ham (se 2,2). Når han skriver at dette var et tegn i hvert brev, mener han i hvert senere brev til tessalonikerne. I brev til andre menigheter finnes en slik egenhendig slutthilsen bare i 1 Kor 16,21 og Kol 4,18. Som kjent dikterte Paulus ellers brevene sine (se Rom 16,22).

Summen av dette brevet er altså å lære Guds barn å vente på Herren i åndelig sunnhet og edruelighet.

I gry og kveld – Immanuel!
Ja, vær oss nær.
Kom, hos oss bli, vårt lys, vårt liv,
mot død og dom, o, til oss kom.

Om Carl Asschenfeldt-Hansen

1856–1934

Carl Asschenfeldt-Hansen (1856–1934) ble født 28. juni 1856 i Bov ved Flensborg i Sønderjylland. Han var sønn av en prest og vokste opp i Højslev ved Skive. Han tok teologisk embetseksamen i København i 1879. Som ung huslærer på Refsnæs fikk han et åndelig gjennombrudd gjennom vennene i Indre Mission.

Han var prest på Lolland og i Sæby, og fra 1892 til 1896 reiste han som predikant for Indre Mission i Danmark. Senere var han sogneprest i Slemminge-Fjelde, i Nørre Nissum, der han også ledet seminaret, og til slutt i Gjern-Skannerup. Han hørte til kretsen rundt Vilhelm Beck og var en utpreget vekkelsespredikant, luthersk og bibeltro. Han satt i styret for Det Danske Missionsselskab, ledet Sømandsmissionen og redigerte flere misjonsblader.

Hovedverket hans er «Fra Guldgruben. En Bibelforklaring», en gjennomgang av hele Bibelen for vanlige bibellesere, skrevet alene i årene 1894–1905. Han ville, som han sa, «veksle de større sedlene i mindre mynt», det vil si gi menigheten det beste av bibelforklaringen i en enkel og varm form. Hver betraktning har et lesestykke og en utlegning som ofte ender i et salmevers. Verket ble trykt i mange opplag og var mye brukt også i Norge. Han døde i Langå 27. mars 1934.